

Programes preventius en centres d'educació secundària de Barcelona

Avaluació curs 2011-2012

març 2014

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

 **Agència
de Salut Pública**

Coordinació de l'informe:
Olga Juárez, M Isabel Pasarín

Redacció:
Olga Juárez , M Isabel Pasarín, Mª Marta Arcas
Servei de Salut Comunitària, Institut de Serveis a la Comunitat, Agència de Salut Pública de Barcelona

AGRAÏMENTS:

Al centres d'educació secundària de la ciutat que any rera any incorporen la prevenció dels problemes de salut dels joves dins les seves tasques.

Aquest informe ha estat possible gràcies a aquells professors i professores de secundària que a més de desenvolupar el programa preventiu al llarg del curs 2010-11, van omplir i retornar el full d'avaluació, eina clau per la millora de les intervencions.

Barcelona,març 2014

Si voleu citar dades d'aquest informe, us demanem ho feu de la següent manera:

Juárez O, Pasarín MI, Arcas MM. Programes preventius en centres d'educació secundària de Barcelona. Avaluació del curs 2011-2012. Barcelona: Agència de Salut Pública de Barcelona; 2014. Disponible en: www.aspb.cat

ÍNDEX

Introducció	4
PROGRAMA 'PASE.bcn'	5
PROGRAMA 'CANVIS'	8
PROGRAMA 'SOBRE CANYES I PETES'	12
PROGRAMA 'PARLEM-NE; NO ET TALLIS!'	16
Annex programa 'PASE.Bcn'	23
Annex programa 'CANVIS'	24
Annex Programa 'SOBRE CANYES I PETES'	28
Annex Programa 'Parlem-ne, no et tallis!' (itinerari 1).....	32
Annex Programa 'Parlem-ne, no et tallis!' (itinerari 2).....	35

Introducció

L'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) ofereix programes de promoció de la salut i de prevenció de riscos, adreçats a la població escolar i encaminats a afavorir el desenvolupament d'estils de vida i hàbits saludables. Els programes són desenvolupats en la seva majoria pel professorat, amb el suport de material didàctic, assessorament i formació prèvia per part de l'ASPB, comptant amb el Servei de Salut Comunitària com els professionals referents de proximitat.

Al finalitzar el curs es demana al professorat que ha portat a terme els programes que ompli un qüestionari per a l'avaluació anual, facilitant d'aquesta manera el seguiment dels programes i servint també per anar introduint elements de millora i actualització.

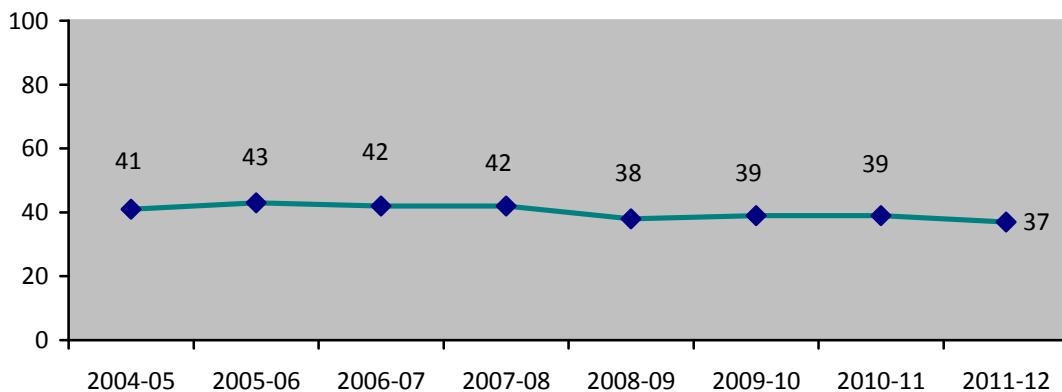
En aquest informe es presenten els principals resultats de l'avaluació del curs escolar 2011-2012.

PROGRAMA 'PASE.bcn'

El 'PASE.bcn' és un programa de prevenció de l'abús de substàncies addictives indicat per escolars de primer curs d'Educació Secundària Obligatòria (ESO). Consta de 7 sessions a l'aula impartides en unes 9 hores aproximadament, més una sessió amb els pares i les mares/famílies.

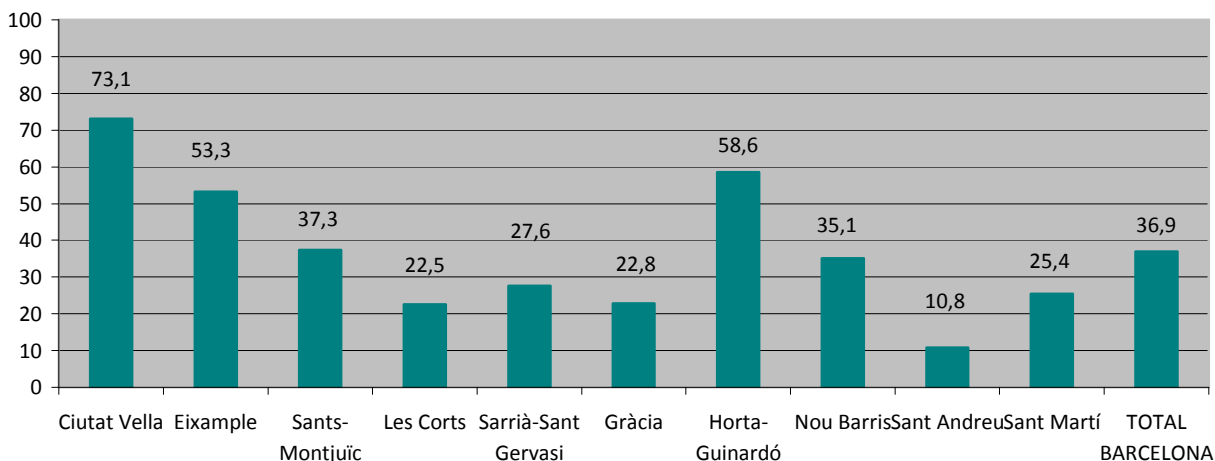
Al llarg del curs 2011-12 van participar al programa 'PASE.bcn' 74 centres escolars, que representen el 35,7% dels centres d'ESO que hi ha a la ciutat de Barcelona. La intervenció preventiva va arribar a 4.714 escolars, distribuïts en 167 aules, que són el 36,9% dels alumnes de primer curs d'ESO de la ciutat. La cobertura del programa va baixar lleugerament respecte a anys anteriors (figura 1). La distribució territorial per districtes, va continuar sent desigual. El percentatge d'alumnes de primer d'ESO que van participar al programa 'PASE.bcn', per districtes, oscil·la entre el 10,8% que es va donar a Sant Andreu i el 73,1% del districte de Ciutat Vella (figura 2).

Figura 1. Evolució temporal del percentatge d'alumnes de primer d'ESO que participen al programa 'PASE.bcn'.

Font: Servei de Salut Comunitària. ASPB

Figura 2. Percentatge d'alumnes de primer d'ESO que participen al programa 'PASE.bcn', segons districte. Curs 2011-12.

Font: Servei de Salut Comunitària. ASPB.

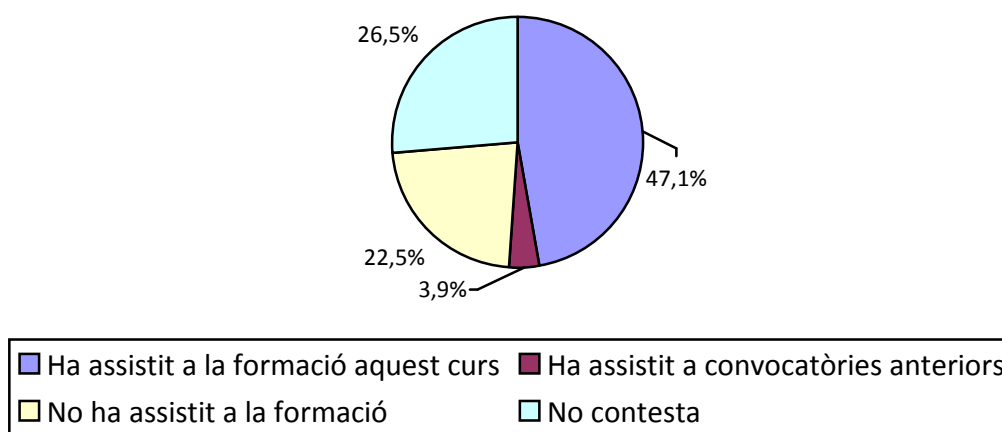
Del total de professorat participant al programa (179), es va rebre qüestionari d'avaluació emplenat només de 34 professors/es (19 %), que van treballar amb 836 alumnes (17,7 %), de 23 centres escolars (31,1 %). Aquest baix percentatge de resposta del qüestionari d'avaluació podria estar relacionat amb el fet que aquest curs el qüestionari era excepcionalment llarg, com a part de la valoració de la nova versió del programa que s'implantava aquest curs.

Els resultats que a continuació es presenten s'han obtingut a partir de les valoracions rebudes:

El 72,7% del professorat que va valorar el programa eren dones. Un 63,3% tenien més de 40 anys. Un 47,1% manifestava que havia assistit a la sessió de formació realitzada, un 26,5% afirmava que no hi havia anat i un 26,5% no contestava la pregunta. Entre els que no l'han fet, un 14,7% afirma que ja havia fet la formació en convocatòries anteriors, un 8,8% respon altres opcions ('La va fer la meva companya'; 'Amb un tutor n'hi ha prou') (figura 3).

Tot i que el programa es recomana de forma general aplicar-lo a primer curs d' ESO, un centre l'havia fet a segon d'ESO.

Figura 3. Assistència a la formació sobre el programa 'PASE.bcn'. Curs 2011-12.

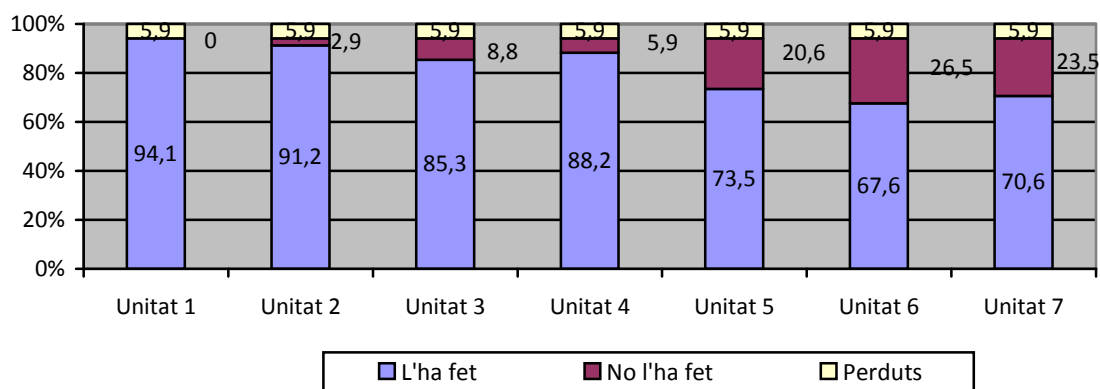

Font: Qüestionari d'avaluació del programa, curs 2011-12.

La mitjana de temps de dedicació al programa va ser de 5,9 hores. El 'PASE.bcn' té set unitats més una que es planteja com a accessòria, a realitzar amb els pares i mares. De les set unitats a realitzar amb l'alumnat, si cap professor/a planteja problemes de temps, se li recomana que doni prioritat a les unitats 1, 2, 3, 4, 6 i 7 i, en tot cas, si s'ha de prescindir de cap, que aquesta sigui la unitat 5. Un 47,1% del professorat ha fet les 7 unitats que formen el programa, un 5,9% ha fet les 6 primeres unitats, un 5,9% ha fet les unitats 1, 2, 3, 4, 6 i 7, un 35,3% altres combinacions i un 5,9% no contesta.

A la figura 4 es presenta el percentatge d'aules que va aplicar cadascuna de les unitats que formen el programa 'PASE.bcn'.

Figura 4. Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats. Programa 'PASE.bcn'. Curs 2011-12.

Font: Qüestionari d'avaluació del programa, curs 2011-12.

Els aspectes que més van agradar i que el professorat va contestar en una pregunta oberta varen ser: 'Felicitat-vos per aquest programa tan didàctic i complet' (1) ; 'Tot ha estat molt correcte' (1); 'Bona feina' (3).

Els aspectes que menys van agradar van ser: Llargària del programa i del qüestionari; dificultats marcades per les característiques de l'alumnat; problemes informàtics i alguns aspectes del material (veure annex programa 'PASE.Bcn').

Conclusions i recomanacions

S'han aconseguit un nombre inferior de valoracions respecte a cursos anteriors; això pot ser degut a la llargària del qüestionari, que al tractar de valorar acuradament el nou material, era superior a l'habitual.

La manca de temps és la dificultat principal que es troba el professorat que ha desenvolupat la nova edició del programa 'PASE.Bcn' junt amb alguns problemes informàtics (connexió, etc). Que l'educació per a la salut fos una matèria curricular obligatòria pal·liaria la principal dificultat expressada pel professorat.

Les valoracions recollides posen de manifest que gairebé la meitat dels participants han fet totes les sessions del Programa (47,1%) i un (5,9%) ha fet la intervenció mínima recomanada. Per tant, un 53% ha desenvolupat la intervenció de forma adequada. Donat que l'efectivitat del programa està relacionada amb que es desenvolupin les activitats, convindria aconseguir que tot el professorat inscrit, desenvolupi com a mínim la intervenció mínima recomanada.

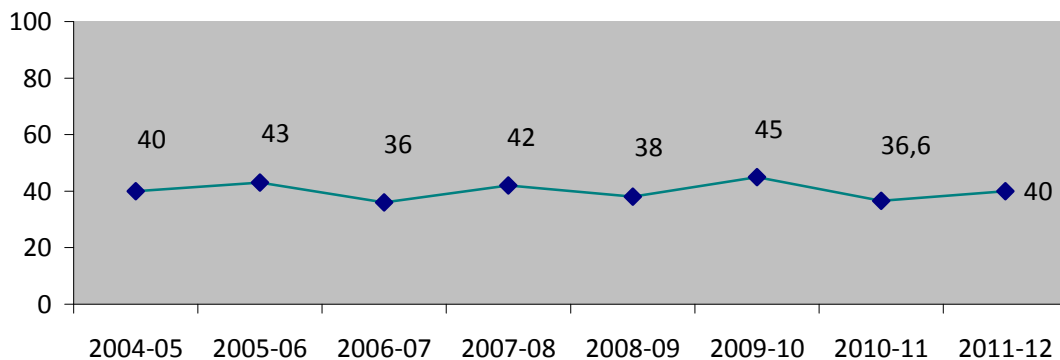
Els aspectes que menys han agradat al professorat i que, per tant, en properes edicions del programa caldria valorar han estat: aspectes informàtics, la llargària del programa i del qüestionari d'avaluació, i algun aspecte concret del material.

PROGRAMA 'CANVIS'

El 'CANVIS' és un programa de promoció d'hàbits alimentaris i activitat física més saludables per a escolars de segon d' ESO, consta de 8 sessions, cadascuna d'uns 50 minuts. Per tant el programa es pot desenvolupar en unes 8-10 hores.

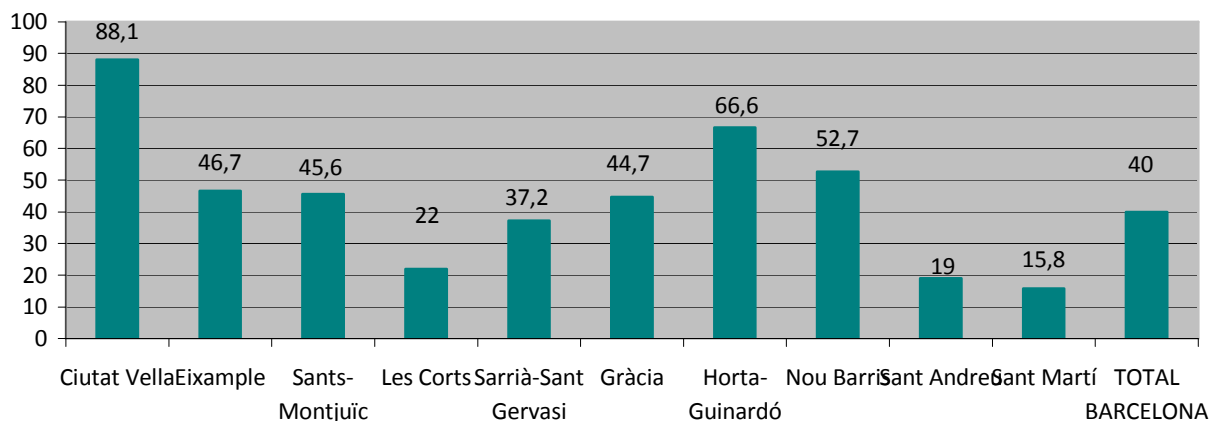
El curs 2011-12 van participar al programa 'CANVIS' 88 centres escolars, que representen el 41,5% dels centres amb segon d' ESO que hi ha a la ciutat. La intervenció preventiva va arribar a 5.583 escolars distribuïts en 206 aules, que representen el 40% dels alumnes de segon curs d' ESO. La cobertura del programa va augmentar respecte l'any anterior, quan havia mostrat una davallada. La distribució territorial de la cobertura fou desigual amb un rang que oscil·la entre el 15,8% de Sant Martí, fins el 88,1% de Ciutat Vella. (figures 5 i 6).

Figura 5. Evolució temporal del percentatge d'alumnes de segon d'ESO que participen al programa 'CANVIS'.

Font: Servei de Salut Comunitària. ASPB.

Figura 6. Percentatge d'alumnes de segon d' ESO que van participar al programa 'CANVIS' segons districte. Curs 2011-12.

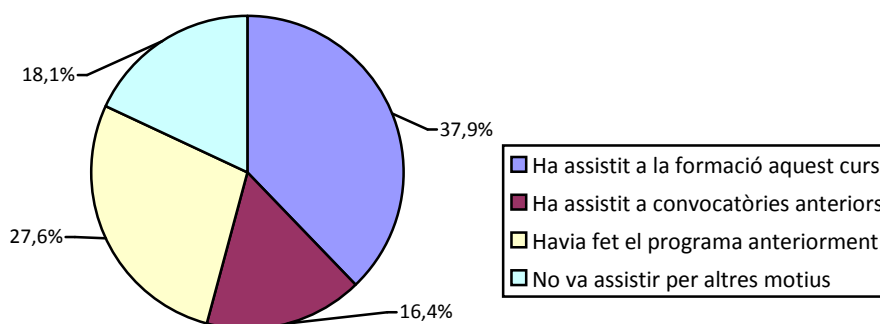
Font: Servei de Salut Comunitària. ASPB.

A continuació es presenten els resultats obtinguts a partir de les valoracions rebudes:

Del total de professorat participant al programa (192), es va rebre qüestionari d'avaluació emplenat de 116 professors/es (60,4 %). El total d'alumnat inscrit al Programa ha estat de 3134 joves. D'aquests hem rebut la valoració de 3142 joves (116 aules). Un 65,5% eren dones. L'edat mitjana fou de 45,5 anys amb un rang entre 28 i 63 anys. Un 37,9% del professorat havia assistit a la darrera sessió formativa realitzada el primer trimestre del curs, un 16,4% havia assistit a convocatòries anteriors, un 27,6% no han fet mai la sessió de formació però han fet anteriorment el programa i un 18,1% no va assistir a la formació per altres motius (figura 7) ('Horari incompatible amb l'activitat professional'; 'No m'he assebatat de quan s'ha fet'; 'Indisponibilitat', etc.) (Veure annex programa CANVIS).

Figura 7. Assistència a la formació sobre el programa 'CANVIS'. Curs 2011-12.

Font: Qüestionari d'avaluació del programa, curs 2010-11.

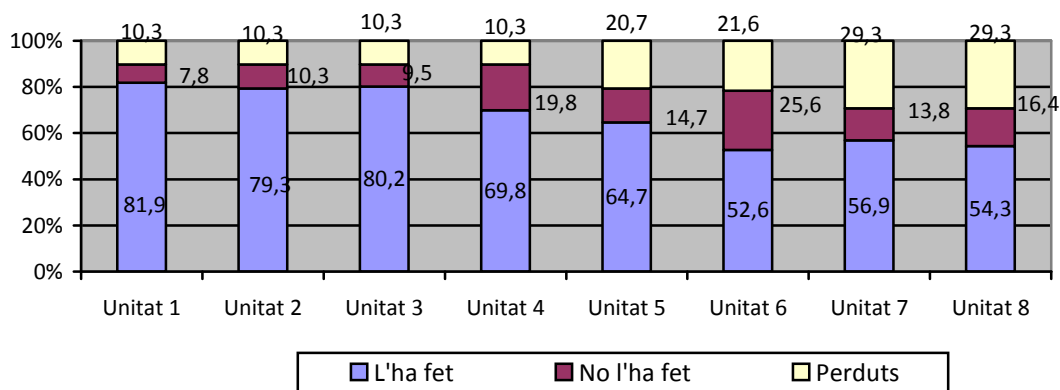
El 95,7% va aplicar el programa durant el temps de tutoria, la resta en Llengua Castellana, Anglès, etc.

Un 83,6% va desenvolupar el programa a 2n d' ESO i un 16,4% a 1r d' ESO.

La mitjana de temps de dedicació a tot el programa fou de 8,6 hores en uns 8,9 dies.

A la figura 8 es representa el percentatge d'aules on es va aplicar cadascuna de les diferents unitats. S'observa com aquesta proporció disminueix en les darreres unitats. Per conèixer els comentaris del professorat per a cada sessió veure annex programa 'CANVIS'.

Figura 8. Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats. Programa 'CANVIS'. Curs 2011-12.

Font: Qüestionari d'avaluació del programa, curs 2011-12.

El 28,4% del professorat manifestava que no havia pogut treballar allò planificat. La raó principal fou la manca de temps per diversos motius (veure annex programa 'CANVIS').

El professorat va valorar, en una escala de 0 (rebuig total) a 10 (entusiasme) l'interès i la comprensió dels continguts mostrats per l'alumnat i el seu grau de participació amb 7,2, 7,9, i 7,7 respectivament.

Pel que fa a la seva valoració personal, la puntuació mitjana per a la idoneïtat en relació a l'edat de l'alumnat fou de 8,4; per als continguts educatius 8, per la formació rebuda 6,9 i per la seva satisfacció global 7,6. Un 94,8% del professorat participant, tornaria a aplicar el programa. Els motius pels quals no ho farien es poden veure a l'annex del programa 'CANVIS'.

Els aspectes que més van agradar i que el professorat va contestar en una pregunta oberta varen ser: aspectes sobre continguts, alguns referits a l'alumnat i la seva resposta i algunes qüestions referides al material (veure annex programa CANVIS).

Els aspectes que menys van agradar i que el professorat va contestar en una pregunta oberta varen ser principalment algunes qüestions sobre el material (repetitiu, vocabulari difícil) i la manca de suport audiovisual (veure annex programa CANVIS).

Conclusions i recomanacions

El programa 'CANVIS' va ser actualitzat durant el curs 2008-9 i al llarg del curs 2009-10 ja es va aplicar la nova versió, que a més d'actualitzar el disseny, va incorporar l'activitat física com a àrea d'intervenció.

La manca de temps és el motiu principal pel qual el professorat explica que no ha pogut treballar allò que estava planificat. Per aquest motiu, proposem al professorat que prioritzin com intervenció mínima les activitats 1, 2, 3, 4, 5 i 6 del Programa 'CANVIS'.

Es valora positivament l'interès, la comprensió dels continguts per part de l'alumnat i la seva participació. El professorat fa una valoració positiva en relació a la idoneïtat del programa per l'edat de l'alumnat i als continguts educatius. Cal, doncs, mantenir el treball dels hàbits alimentaris i l'activitat física en el curs que fins ara hem recomanat, 2n d' ESO.

Tot i que la satisfacció global és positiva i la majoria de professors/es tornaria a aplicar el Programa, la valoració de la formació prèvia rebuda és l'aspecte que rep menor puntuació (6,9 sobre 10) i a més disminueix respecte a cursos anteriors. Cal plantejar-se doncs, quins són els motius pels quals el professorat valora pitjor aquesta formació, per tal d'intentar oferir millores al respecte.

Els aspectes que més han agradat del programa han estat: qüestions sobre continguts (alimentació, nutrició, activitat física, canvis a l'adolescència, influència de la publicitat i auto coneixement. Continguts adequats a l'edat), aspectes referits a l'alumnat i la seva resposta al fer les activitats i algunes qüestions referides al material.

Els aspectes que menys han agradat al professorat i que, per tant, caldria millorar han estat: alguns aspectes concrets del material (repetitiu, vocabulari difícil) i la manca de suport audiovisual. Pensem que es podria buscar un audiovisual que estigui disponible via internet per tal de reforçar el programa. Podria ser l'alternativa a alguna de les activitats proposades.

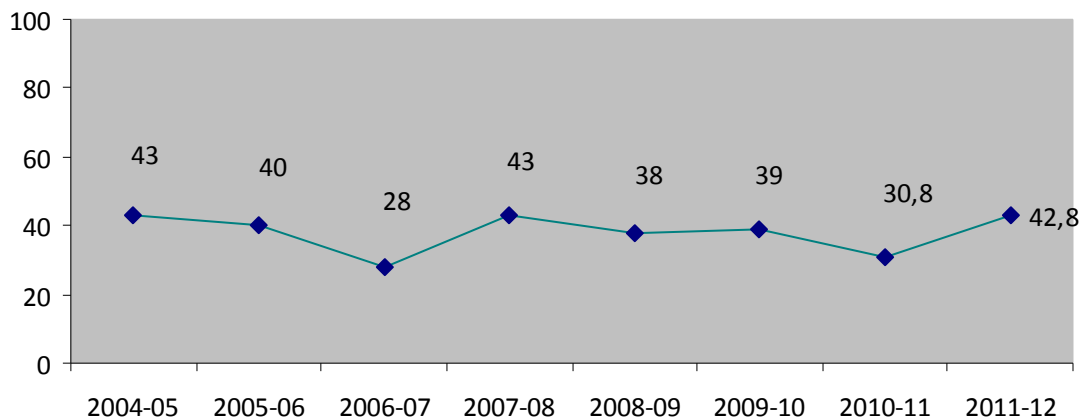
En general el professorat fa comentaris positius sobre el programa.

PROGRAMA 'SOBRE CANYES I PETES'

'Sobre canyes i petes' és un programa de prevenció del consum de alcohol i cànnabis adreçat a joves de tercer d' ESO i consta de 8 sessions.

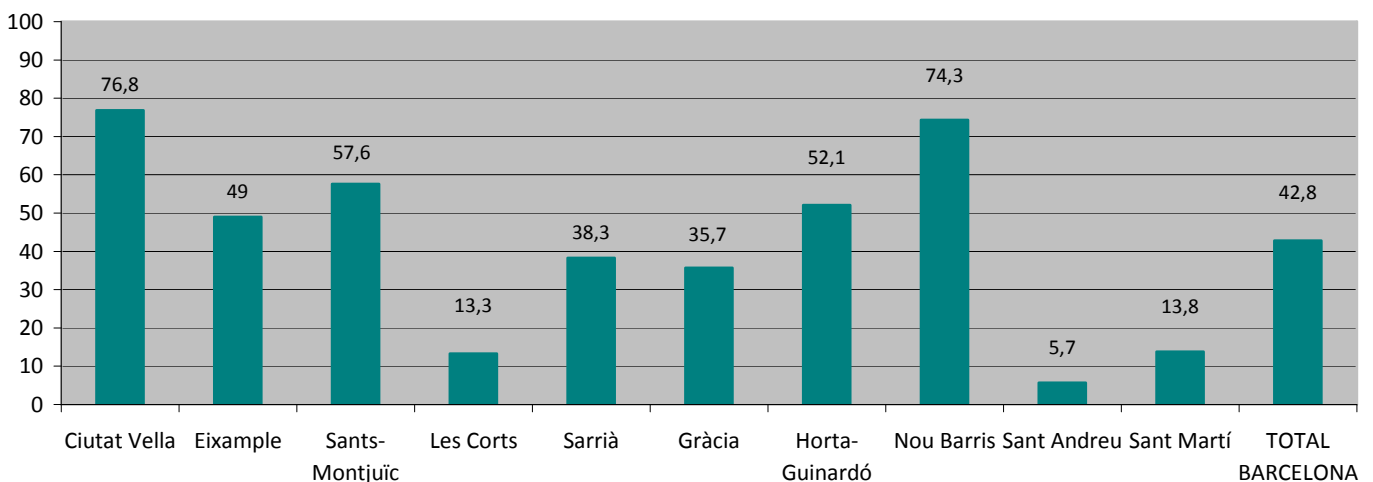
El curs 2011-12 van participar 78 centres escolars, que representen el 35,6% dels centres amb tercer d'ESO que hi ha a la ciutat de Barcelona. La intervenció preventiva va arribar a 5.101 escolars, distribuïts en 187 aules, que són el 42,8% dels alumnes de tercer curs de ESO. La cobertura del programa va augmentar considerablement respecte l'edició 2010-11, que va coincidir, a més, amb una important davallada de la cobertura amb relació a la tendència prèvia. La distribució territorial de la cobertura fou desigual, va oscil·lar entre xifres al voltant del 75% a Ciutat Vella i Nou Barris i xifres de 13%, a Les Corts i Sant Martí o, fins i tot, al voltant de 5% a Sant Andreu (veure figures 9 i 10).

Figura 9. Evolució temporal del percentatge d' alumnes de tercer d' ESO que participen al programa 'Sobre canyes i petes'. Barcelona.

Font: Servei de Salut Comunitària. ASPB.

Figura 10. Percentatge d'alumnes de tercer d'ESO que van participar al programa 'Sobre canyes i petes' segons districte. Curs 2011-12.

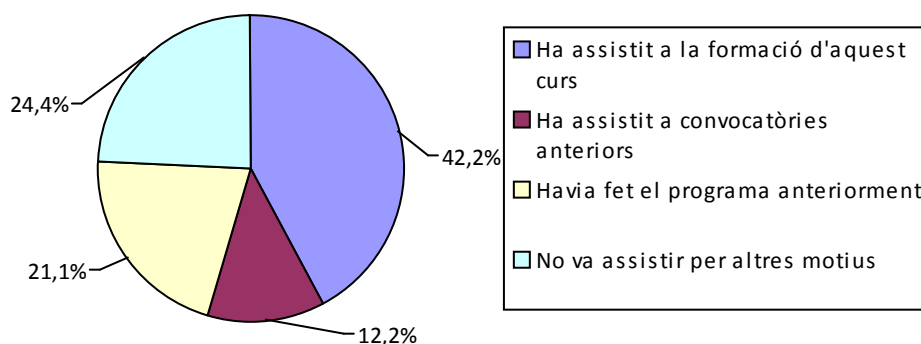

Font: Servei de Salut Comunitària. ASPB.

A continuació es presenten els resultats obtinguts a partir de les valoracions rebudes:

Del total de professorat participant al programa (175), es va rebre qüestionari d'avaluació emplenat de 90 professors/es (51,4 %). El total d'alumnat inscrit al Programa ha estat de 2420 joves. D'aquests hem rebut la valoració de 3142 joves (116 aules). Un 51,1% eren dones. L'edat mitjana era de 45,4 anys amb un rang entre 26 i 62 anys. Un 42,2% del professorat havia assistit a la darrera sessió formativa realitzada el primer trimestre del curs, un 12,2% havia assistit a convocatòries anteriors, un 21,1% havia fet anteriorment el programa no han assistit mai a la sessió de formació però han desenvolupat anteriorment el programa. Un 24,4% no va assistir a la formació actual per altres motius (figura 11) (veure annex programa 'Sobre canyes i petes').

Figura 11. Assistència a la formació sobre el programa 'Sobre canyes i petes'. Curs 2011-12.

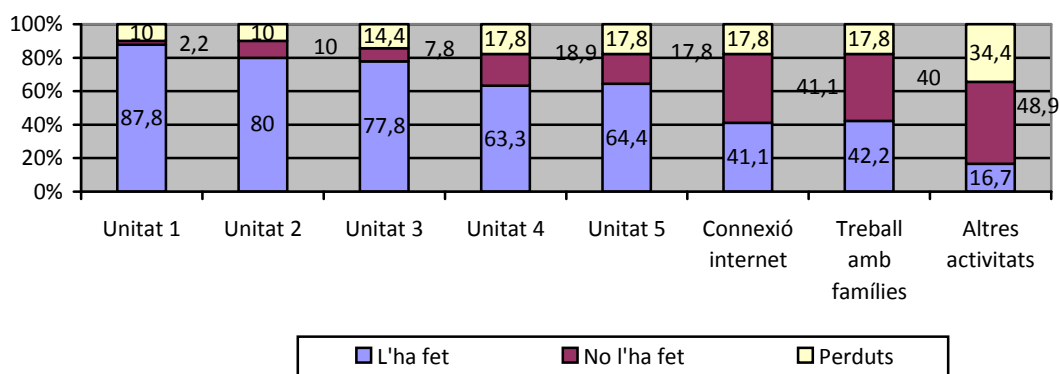
Font: Qüestionari d'avaluació del programa, curs 2011-12.

Un 97,8% del professorat va aplicar el programa durant l'espai de tutoria, un 1,1% a Ciències Naturals i la resta assenyala altres.

Un 96,7% del professorat participant va aplicar el programa a 3r d' ESO i un 3,3% el va aplicar a 2n d' ESO.

La mitjana de temps de dedicació a tot el programa va ser de 13,1 hores en 6,7 dies com a mitjana. A la figura 12 es representa el percentatge d'aules on es va aplicar cadascuna de les diferents unitats. S'observa com aquesta proporció disminueix en les darreres unitats.

Figura 12. Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats. Programa 'Sobre canyes i petes'. Curs 2011-12.

Font: Qüestionari d'avaluació del programa, curs 2011-12.

El 33,7% del professorat manifestava que no havia pogut treballar allò planificat. Els motius són, principalment, l'extensió del programa i la manca de temps (veure annex programa 'Sobre canyes i petes').

Els professors van valorar, en una escala de 0 (rebuig total) a 10 (entusiasme), l'interès, la comprensió dels continguts per part de l'alumnat i el seu grau de participació amb una puntuació mitjana entre 7, 7,8 i 7,4 respectivament. La idoneïtat del programa amb una mitjana de 7,7; els continguts educatius amb un 7,7; la formació rebuda amb un 6,3 i la satisfacció global amb un 7,4.

Un 91,1% declarava que tornaria a aplicar el programa i un 8,9% no tornaria a aplicar-ho. En aquest darrer cas, els principals motius han estat problemes amb els continguts, activitats o metodologia i la no adequació a l'alumnat (veure annex programa 'Sobre canyes i petes').

Els aspectes que més van agradar i que el professorat va respondre en una pregunta oberta varen ser els aspectes preventius (continguts, informació, responsabilitat de l'alumnat, la finalitat del programa i els objectius), les activitats que faciliten el debat, la participació i el diàleg i el material (veure annex programa 'Sobre canyes i petes').

Els aspectes que menys van agradar van ser algunes qüestions referides al material (vídeos antiquats, parts complexes, manera d'expressió rebuscada), els problemes de temps i la no adequació a l'alumnat (punts massa infantils, no s'han sentit identificats) (veure annex programa 'Sobre canyes i petes').

Altres comentaris que el professorat va voler explicitar van ésser referits al programa en general, aspectes de l'alumnat que influeix en el desenvolupament del programa i d'algunes activitats (veure annex programa 'Sobre canyes i petes').

Conclusions i recomanacions

El desenvolupament de les sessions baixa a mesura que avança el programa. Cal destacar el baix percentatge de compliment del treball amb famílies, consistent en el lliurament de material informatiu a les mares i pares. L'objectiu d'aquesta activitat és que la intervenció preventiva treballada a l'aula inclogui a les famílies i provoqui un diàleg entre progenitors i fills amb relació al cànnabis. Aquests és un punt que cal reforçar entre el professorat, donada la seva importància i, al mateix temps, poc esforç que requereix.

Val la pena mencionar que en cas de manca de temps es recomana dedicar menys hores a les primeres unitats (més "informatives"), amb l'objectiu de tenir més temps per treballar les unitats més participatives i de *role-playing* que es troben al final. Per aquest motiu, es facilita a la formació prèvia la identificació d'aquelles activitats imprescindibles en el desenvolupament del programa 'Sobre canyes i petes' i aquelles que en cas de necessitat es poden deixar de fer.

El professorat valora positivament l'interès, la comprensió dels continguts per part de l'alumnat i la seva participació. Cal doncs mantenir el treball d'aquests aspectes en el curs que fins ara hem recomanat, tercer d' ESO.

El professorat fa també una valoració positiva en relació a la idoneïtat del programa per l'edat de l'alumnat i als continguts educatius. No obstant, la puntuació sobre la formació prèvia rebuda és baixa; cal plantejar-se doncs, quins són els motius pels quals el professorat valora pitjor aquesta formació, per tal d'intentar oferir millores al respecte.

Els aspectes que més han agradat del programa han estat: els aspectes preventius (aclarir als alumnes molts conceptes equivocats; poder prevenir conductes adictives que socialment semblen "acceptades"); responsabilitat de l'alumne; temari adient). També les activitats perquè fomenten el debat i el diàleg; i els materials perquè és adequat.

Els aspectes que menys han agradat al professorat i que, per tant, caldria plantejar-se la necessitat de illorar han estat: el material (algun material un xic antic; algunes parts del dossier eren complexes de realitzar pels alumnes i van requerir explicacions addicionals; algunes sessions són repetitives); la manca de temps per fer totes les activitats; algunes característiques de l'alumnat que dificulten la seva implicació. Pensem que cal explicar millor a la formació prèvia com es poden adaptar els materials a les característiques de l'alumnat, donar dades actualitzades i donar més suport a aquells docents que detectin possibles dificultats en el desenvolupament de les activitats a l'aula.

La resta de comentaris que fa el professorat en relació al Programa són positius en general.

PROGRAMA 'PARLEM-NE; NO ET TALLIS!'

Els programes PRESSEC i Parlem Clar van ser dissenyats als anys 1992-93 i 2001-02, respectivament. Adreçats a la prevenció de les relacions sexuals no protegides a 4t d'ESO i 1r de Batxillerat i Cicles Formatius, van mostrar millores rellevants entre els joves en les respectives avaluacions. Aquestes eines educatives, han ajudat a millorar la salut de milers d'adolescents barcelonins al llarg d'aquestes dues dècades.

Any rere any, el professorat que els duia a terme a les aules indicava que necessitaven un format més agradable i informatitzat. Amb el suport d'un grup de treball (professionals dels Equips de Salut Comunitària de l'ASPB i un grup d'assessors format per professionals dels diferents àmbits implicats en el disseny, desenvolupament i avaluació d'aquests tipus de programes, amb capacitats professionals, experiència i diversitat de perspectives) s'han actualitzat els continguts tot mantenint l'estructura i el treball dels determinants conductuals i s'han ajuntat els dos programes en la nova proposta que rep el nom de 'Parlem-ne; no et tallis'.

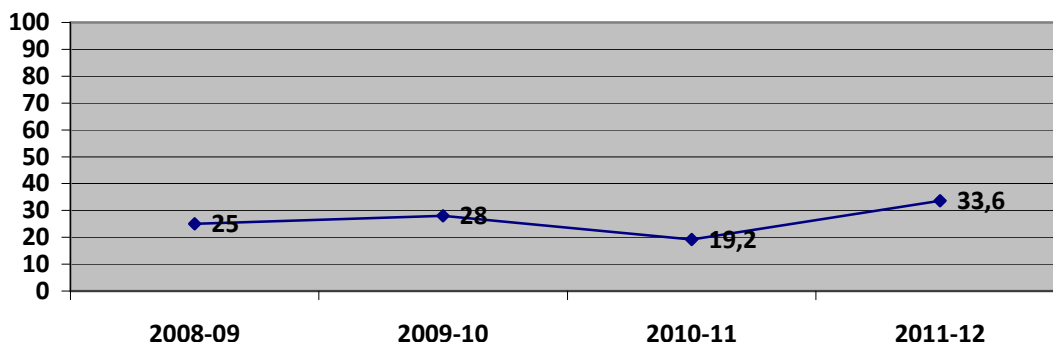
El nou programa està centrat en la prevenció de l'embaràs adolescent i de les infeccions de transmissió sexual, incloent el VIH/sida. S'adreça als estudiants de secundària, i es pot aplicar des de tercer d'ESO fins a segon de batxillerat o cicles formatius. El professorat pot triar entre dos itineraris d'acord amb les característiques del grup, del centre i de les seves preferències. El primer (Itinerari 1), amb 6 activitats conduïdes pel professorat, permet treballar de forma més lenta i esglaonada; mentre que l'altre (Itinerari 2), amb 4 activitats, és més ràpid, directe i incorpora activitats dinamitzades per una parella d'alumnes.

Per tal de valorar el programa actualitzat, durant el curs escolar 2011-12 es va proposar al professorat participant que avalués diversos aspectes de la nova edició, per adequar-la a les seves necessitats i percepcions.

El curs 2011-12 hi van participar un total de 73 centres d'ESO de Barcelona, que representen el 34,3% del total dels centres amb quart d'ESO de la ciutat. La intervenció preventiva va arribar a 3.776 alumnes d'ESO, que són el 33,6% del total d'alumnes de quart d'ESO. Per altra banda, també van participar-hi 4 centres d'Ensenyament Secundari Postobligatori, que representen el 2,7% del total d'aquests centres de la ciutat i 323 alumnes de Batxillerat. La cobertura del programa a l'ESO va experimentar un considerable augment respecte la tendència dels anys previs. La distribució territorial de la cobertura fou desigual amb un rang que oscil·lava entre el 13,2% del districte de Sant Martí i el 75,2% de Ciutat Vella, tenint en compte quedel districte de Les Corts no va participar cap centre (figures 13 i 14).

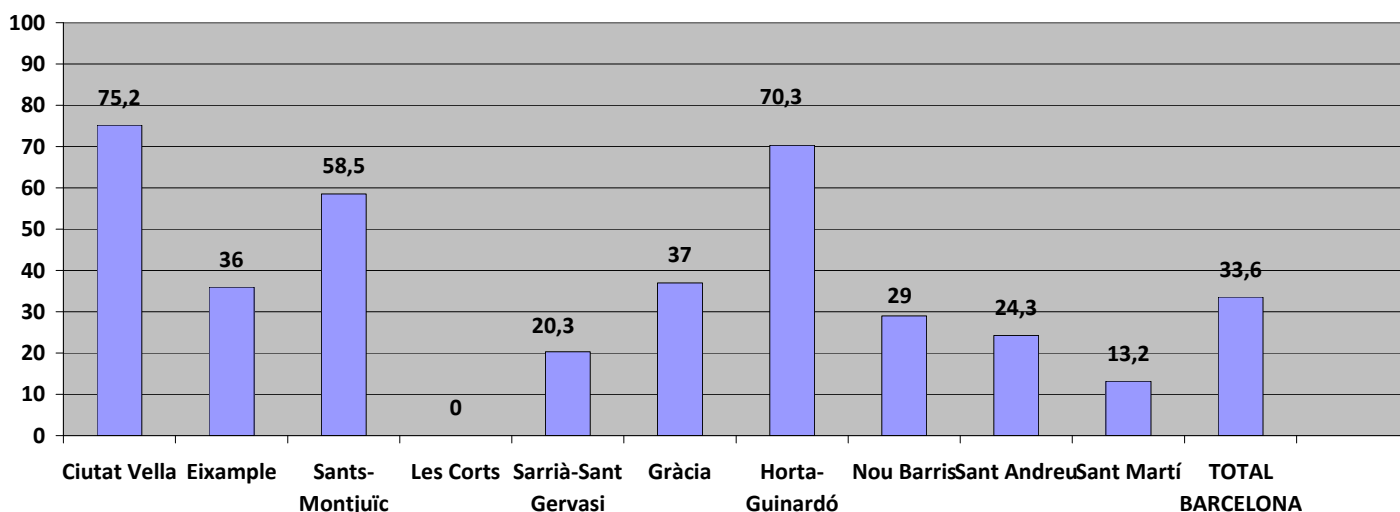

Figura 13. Evolució temporal del percentatge d'alumnat d'ESO que participen al programa 'Parlem-ne; no et tallis!'

Font: Servei de Salut Comunitària. ASPB.

Figura 14. Percentatge d'alumnes d'ESO que van participar al programa 'Parlem-ne; no et tallis!' segons districte. Curs 2011-12.

Font: Servei de Salut Comunitària. ASPB.

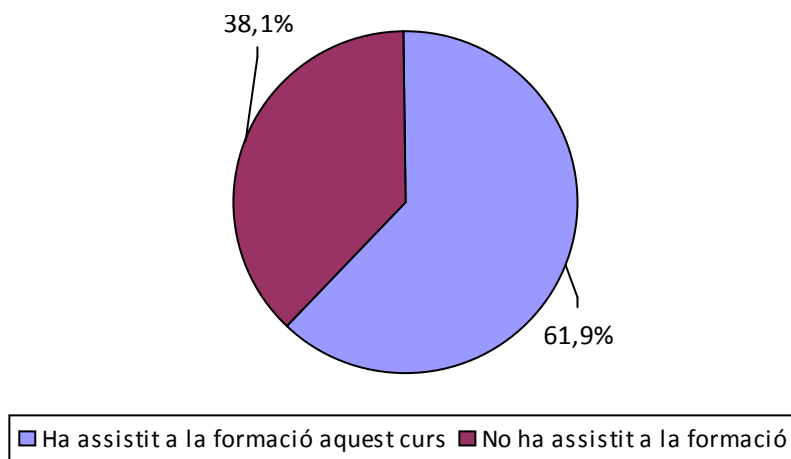
A continuació es presenten els resultats obtinguts a partir de les valoracions rebudes:

El curs 2011-12 van participar al programa professorat de 147 aules de les quals 96 ens van fer arribar el qüestionari d'avaluació al finalitzar el curs (66% de taxa de resposta). L'itinerari 1 va ser aplicat en 78 d'aquestes aules/grups de classe (18 de tercer d'ESO, 53 de quart d'ESO i 7 de Batxillerat) i l'itinerari 2 fou aplicat en 14 aules/grups de classe de quart d'ESO i 4 de aules de Batxillerat.

El professorat de l'itinerari 1 tenia una edat mitjana de 47,7 anys i el 66,7% eren dones. El professorat de l'itinerari 2 tenia una edat mitjana de 47 anys i el 76,5% eren dones.

Un 61,9% del professorat (incloent ambdós itineraris) afirmava haver fet la sessió de formació del programa. Els motius al·ludits pel professorat que no l'havia fet foren: 'Fa temps que vaig fer la formació d'un dels programes'; 'Per incompatibilitat de dates'; 'Ja havia aplicat abans un dels programes'; 'No he rebut informació sobre aquesta formació prèvia'; 'No vaig poder'. (figura 15)

Figura 15. Assistència a la formació sobre el programa 'Parlem-ne; no et tallis!'. Curs 2011-12.

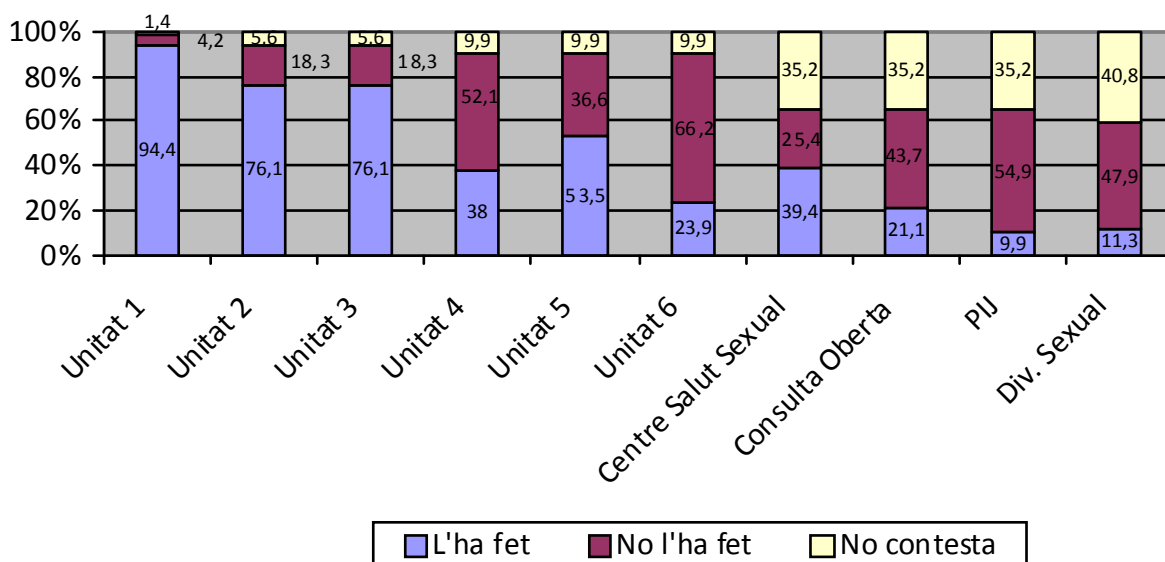

Font: Qüestionari d'avaluació del programa, curs 2011-12.

Tot i que va haver un problema en la formulació de la pregunta sobre el desenvolupament de les sessions a l'aula (no s'entenia bé), presentem el percentatge de professorat que segons ens consta a les valoracions ha fet cada sessió dels dos itineraris (figures 16 i 17).

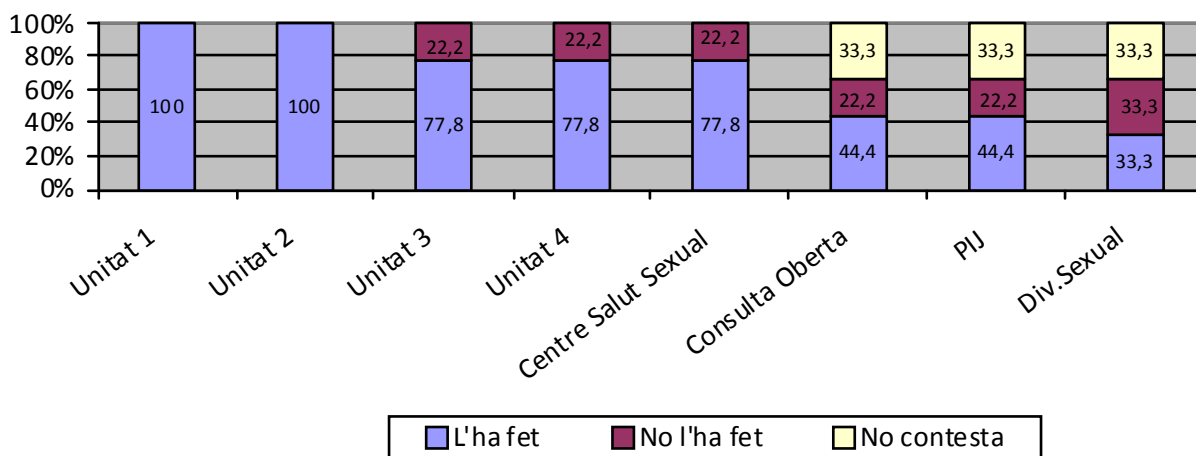
El professorat pot triar entre dos itineraris d'acord amb les característiques del grup, del centre, i de les seves preferències. Un amb 6 activitats conduïdes pel professorat permet treballar de forma més lenta i esglaonada, mentre que l'altre amb 4 activitats es més ràpid i directe i incorpora activitats dutes a terme per una parella d'alumnes. Els dos inclouen una visita a un centre d'atenció a la salut sexual i reproductiva. S'ofereix divers material de suport.

Figura 16. Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats de l'itinerari 1. Programa 'Parlem-ne; no et tallis!'. Curs 2011-12.

Font: Qüestionari d'avaluació del programa, curs 2011-12.

Figura 17. Percentatge d'aules on es van aplicar les diferents unitats de l'itinerari 2. Programa 'Parlem-ne; no et tallis!'. Curs 2011-12.

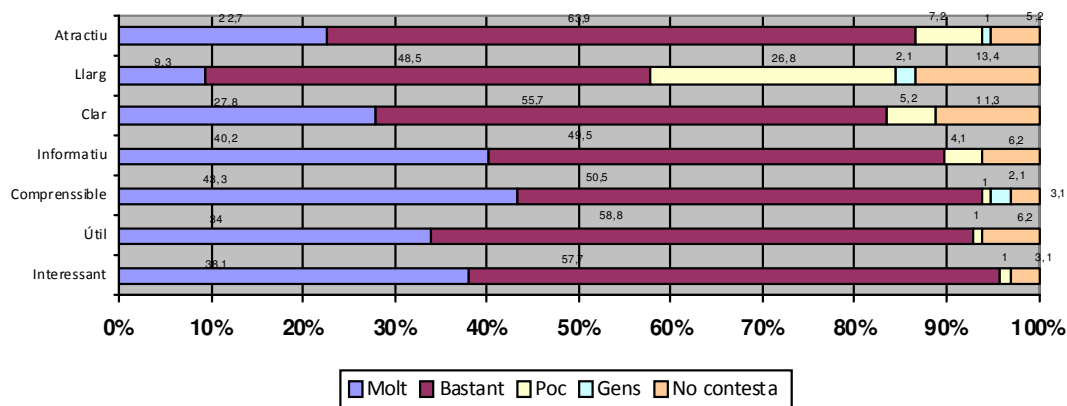

Font: Qüestionari d'avaluació del programa, curs 2011-12.

Els professors van valorar, en una escala de 0 (rebuig total) a 10 (entusiasme) l'interès, la utilitat, la comprensió, la claredat, la informació, l'atractiu i la longitud del programa.

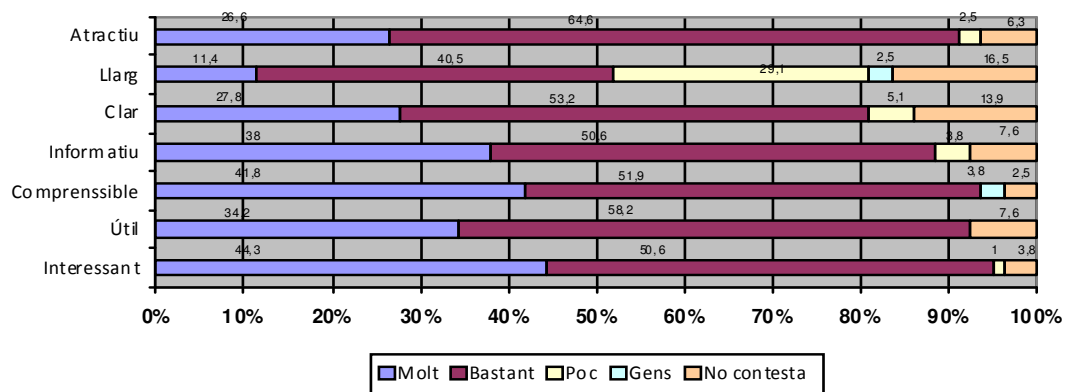
Pràcticament tot el professorat va considerar molt o bastant favorables els paràmetres explorats, llevat de la longitud, que la majoria va valorar com a excessiva, tant en general com analitzant cada itinerari per separat (figures 18, 19 i 20)

Figura 18. Valoració d'aspectes del programa 'Parlem-ne; no et tallis', en general. Curs 2011-12.

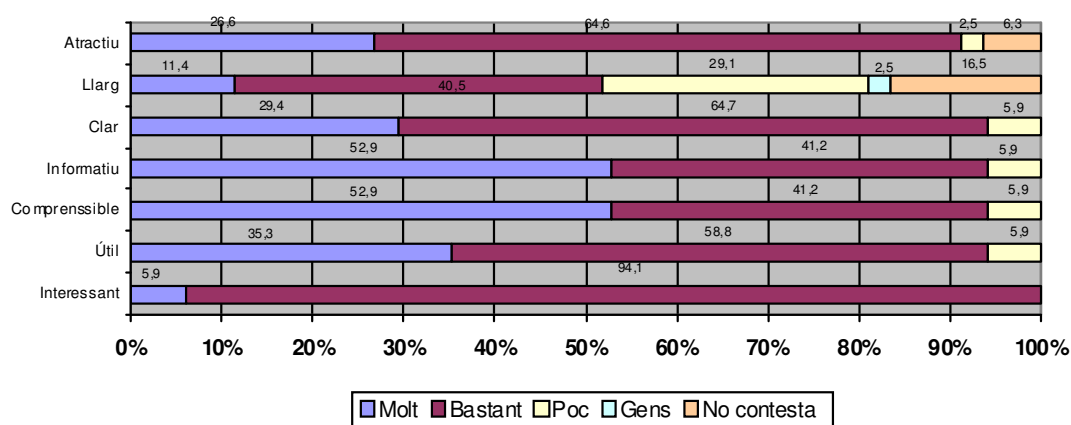
Font: Qüestionari d'avaluació del programa, curs 2011-12.

Figura 19. Valoració d'aspectes del programa 'Parlem-ne; no et tallis', Itinerari 1. Curs 2011-12.

Font: Qüestionari d'avaluació del programa, curs 2011-12.

Figura 20. Valoració d'aspectes del programa 'Parlem-ne; no et tallis', Itinerari 2. Curs 2011-12.

Font: Qüestionari d'avaluació del programa, curs 2011-12.

Els aspectes que més van agradar i que el professorat va respondre en una pregunta oberta varen ser:

- Per l'itinerari 1: que el programa fou pràctic i dinàmic, així com les seves activitats; la visita al centre de salut sexual i les situacions per treballar les activitats (veure annex programa 'Parlem-ne; no et tallis!').
- Per l'itinerari 2: la participació i implicació de l'alumnat i que el missatge fou clar i entenedor (veure annex programa 'Parlem-ne; no et tallis!').

Els aspectes que menys van agradar i que el professorat va respondre en una pregunta oberta varen ser:

- Per l'itinerari 1: que el programa va resultar llarg i els mancava temps a tutoria (veure annex programa 'Parlem-ne; no et tallis!').
- Per l'itinerari 2: el format de les activitats (veure annex programa 'Parlem-ne; no et tallis!').

Conclusions i recomanacions

Pel que fa a l'itinerari 1, destaca el baix compliment de la unitat 6, especialment important ja que aborda les habilitats de comunicació dels adolescents i la seva capacitat per negociar i/o rebutjar. Aquesta sempre s'ha volgut plantejar com una de les unitats més importants de tot el programa, cal, doncs, treballar en els motius del seu incompliment i reforçar-lo entre el professorat. Possiblement es tracta d'un problema de temps del professorat ja que a l'itinerari 2, que consta de 4 sessions la fan més d'un 78%.

Destaca la percepció del programa com a massa llarg per part de gran part del professorat. En aquest sentit, considerem que la intervenció ideal i que garanteix la consecució dels resultats positius del programa és aquella que proposa desenvolupar les 6 sessions a l'aula. Tot i així, proposem com a intervenció mínima a l'aula, aquella que desenvolupa les activitats següents: activitat 1, 2, 3, 4, i 6.

Pel que fa a l'itinerari 2, el compliment de les unitats és més elevat i més d'un 50% del professorat també el percep com a massa llarg.

A partir dels comentaris del professorat, diverses són les propostes de millora que es plantegen, com ara:

- Afegir una activitat centrada en la diversitat sexual. L'activitat d'entorn que treballa aquest contingut depèn de l'escola i no tant del professorat que desenvolupa el programa, ja que es basa en una reflexió en el claustre. Alguns professors/es demanen una activitat concreta, dinàmica i atractiva que permeti tractar/parlar/reflexionar el tema de la diversitat sexual amb l'alumnat a l'aula.
- Afegir en el material algun *link* on l'alumnat pugui plantejar dubtes que no gossi a fer a classe. Els dubtes poden ser tractats al centre d'atenció a la salut sexual, però no totes les escoles porten a l'alumnat a fer aquesta activitat.
- Proposar el treball d'alguna pel·lícula o material audiovisual per treballar a l'aula. Podem proposar una activitat que tingui com contingut central el tema de la diversitat sexual i utilitzi un mitjà audiovisual.

A partir de comentaris de l'alumnat en les sessions de formació prèvies que se'ls-hi oferia, s'ha detectat que l'activitat que menys agrada és 'El joc del segle'. Proposem dissenyar, provar i incorporar alguna activitat alternativa que treballi els mateixos continguts però amb dinàmiques diferents.

Annex programa 'PASE.Bcn'

Aspectes que menys han agradat del Programa.

- Llargària: És un programa massa extens per desenvolupar-lo íntegrament a 1r. D'ESO (1); L'qüestionari d'Internet és massa llarg (1) .
- Aspectes informàtics: Vaig tenir dificultat amb les contrassenyes i em van ajudar (1); Problemes amb el Wifi (1); Problemes informàtics de connexió, que va ser impossible (1); Vàrem tenir problemes per donar-nos d'alta (2); Va costar per la lentitud de la connexió (2)
- Dificultats per característiques de l'alumnat: El programa resulta de difícil implementació amb l'alumnat com el del meu centre (90% nous). Les dificultats lingüístiques fan el temps previst insuficient (1); Tot el que fa referència a càlculs als alumnes els costa d'entendre (3); Algunes de les situacions qüestionades queden molt lluny d'un alumne de 1-ESO. Són més aviat per 3r. I endavant
- Aspectes del material: Dades i documentació massa antics. Format del vídeo un xic obsolet (1); Falta publicitat de tabaco (1).

Annex programa 'CANVIS'

Per què no ha fet l'assessorament?

'Horari incompatible amb l'activitat professional' (5); 'No m'he enterat de quan s'ha fet' (4); 'Indisponibilitat' (2); 'Tenia una altra reunió' (2); 'Assessorament a l'escola' (1); 'Curs d'adolescència' (1); 'Falta de temps' (1); 'He rebut assessorament de companys que ja havien fet la formació del programa' (1); 'No vaig poder anar' (1); 'Paternitat' (1); 'Tinc formació en el tema' (1); 'Tutoria nova' (1).

Per què no el tornaria a fer?

'És massa formal i extens i poc lúdic' (3); 'Els programes predissenyats en excés no són útils a tutoria' (1); 'No tenen interès' (1); 'Tenim altres sessions programades' (1).

Perquè no ha pogut treballar el que està planificat?

'Manca de temps' (23); 'Perquè són sessions amb massa contingut' (3); 'Tenim altres sessions de tutoria programades' (3); 'Massa externs i les tutories sempre estan molt plenes' (2); 'Amb una hora de tutoria setmanal hi ha moltes altres prioritats a treballar amb el grup' (1); 'Els alumnes no tenien ganes de treballar a tutoria' (1); 'Perquè s'han prioritzat d'altres activitats' (1); 'Fem altres activitats' (1).

Allò que més ha agradat?

-Continguts:

-Tema publicitat: 'S'adonen de la manipulació publicitària' (6); 'L'apartat de publicitat, perquè era el tema que més impactava els alumnes' (3); 'L'impacte de la publicitat' (4); 'La influència dels mitjans de comunicació sobre l'aspecte físic' (1).

-En general: 'Els continguts' (6); 'La seqüenciació de tots els continguts' (2); 'Els temes són molt atractius i molt apropiats per a l'edat' (2); 'La informació està molt clara' (1); 'Que tracta temes propers a l'alumne' (1); 'Seqüenciació dels continguts' (1).

-Tema valoració personal: 'El fet que s'hagin de parar a pensar sobre ells, intentant treure-li negativitat als seus defectes (unitats 3 i 4)' (7); 'El continguts que fomenten l'autoestima' (1); 'La valoració personal' (1); 'La part que els alumnes valoren l'autoestima' (1).

-Tema alimentació: 'Alimentació i nutrició' (7); 'Els trastorns en l'alimentació' (3); 'Alimentació...ensenyar a menjar als alumnes i agafra consciència' (1); 'Aprenen el valor d'una alimentació adequada i últimament' (1);

-Tema adolescència: 'Apartat adolescència, és just el que necessiten' (2); 'Com els afecta per l'edat' (1); 'Continguts adaptats a l'etapa' (1); 'Qüestionari inicial Canvis a la pubertat' (1); 'Vídeo BBC' (1).

Tema canvis: 'Aprenen a acceptar els canvis com un fet normal i comú a tothom' (1); 'Reflexionen sobre si mateixos' (1).

-Alumnat: 'La participació de l'alumnat ha estat molt positiva' (4); 'Que ha donat la possibilitat de genera molt de debat sobre temes que si nó seria difícil que sortissin enmig d'una classe, i així han pogut expressar pensaments i compartir-los que altrament no haurien' (4); 'Les curiositats que els han sortit i que preguntaven per saber-ne més. També el fet que es poguessin fer una reflexió sobre la seva forma de menjar i del que mengen' (4); 'Els alumnes s'enganxen ràpidament. (2); L'interès i participació que desperta en els alumnes' (3); 'La recepció per part dels alumnes, el seu interès cap al tema' (1); 'El gran interès mostrado por los alumnos' (1); 'El grau d'interès i ""necessitat"" per part dels alumnes' (1); 'Fer reflexionar als alumnes com son per dins i per fora i els seus hàbits d'alimentació i condició física' (1); 'La interacció amb els alumnes. ha estat molt estimulant' (1); 'La reacció dels alumnes sobre alguns aspectes que els ha sorprès' (1); 'Que se senten identificats amb els aspectes que treballem' (1). 24

-Material: 'En general tot el material m'agrada' (5); 'El material i el nivell és molt adient a alumnes de 2n d'ESO ' (3); 'Els materials proposats' (1); 'El dossier és molt encertat' (1); 'El suport visual, les imatges' (1); 'uport visual molt adient '(1); 'La presentació del material pels alumnes' (1); 'La unitat 2 Canvis en l'adolescència' (1); 'Les cartolines amb racions '(1); 'Les imatges de la publicitat' (1); 'UNITATS: 5 i 6 "Alimentació i nutrició"' (1); 'UNITAT 2' (1). 18

-Aspectes concrets del programa: 'Que toca la realitat que viuen els nois i noies' (6); 'En general el programa està molt bé i també la informació' (2); Ben explicat i ben dirigit' (1); 'Claredat' (1); 'Coherència amb l'edat' (1); 'El conjunt' (1); 'El temari que és molt actual' (1); 'Els resums i les idees claus' (1); 'Exemples pràctics' (1); 'a temporalització (1). 16

-Metodologia: 'El debat que es genera, la presa d'autoconsciència' (1); 'Els casos pràctics per tal de poder debatre' (1); 'L'qüestionari inicial i les situacions a discutir' (1); 'La planificació de la dieta durant una setmana i l'esport practicat al llarg de la mateixa setmana' (1); 'La sessió amb les infermeres per parlar sobre alimentació' (1); 'Les activitats practiques, situacions concretes d'adolescents' (2). 7

-Tot: 'En general m'agrada tot el programa' (2).

Allò que menys ha agradat:

-Altres aspectes: 'En algun moment se'ls fa una mica repetitiu' (7); 'El tamany de la lletra' (1); 'Hi ha algun apartat complicat pel nivell dels alumnes' (1); 'L'elevat nivell intel·lectual del material escrit que ens doneu, no necessitem tantes carpetes. Si de cas una per adaptar-ho per l'any vinent, i de debó en tenim de sobres' (1); 'La llargada del programa' (1); 'La quantitat de temes' (1); 'Que encara no es parla d'altres temes en profunditat i d'interès per ells: drogues, noves tecnologies' (1); 'Vocabulari enrevessat per l'alumnat nouvingut '(1). 14

-Res: 'Res, tot ben enfocat '(11).

-Material: 'El material' (1); 'És poc atractiu pels alumnes' (1); 'Pense que als dossiers de l'alumne, pot ser, els hi falta una mica més d'explicació i lletra complementària' (2); 'Poques activitats' (2); 'Pot ser les carpetes de l'alumnat són feixugues ja què ho identifiquen amb un tema de formació. Pot ser haurien de ser menys fitxes' (2). 8

-Suport audiovisual: 'Falta material audiovisual' (4); 'Algun suport audiovisual pot ser que existeixi i jo ho desconegui' (1); 'Falta de contingut digital' (1). 6

-Tema valoració personal: 'Els temes dedicats a la valoració personal' (3); 'El tema de la valoració personal perquè es feia difícil d'avaluar i els alumnes no l'entenien gaire' (1); 'Les preguntes personals no volen contestar-les'(1). 5

-Tema publicitat: 'La unitat de publicitat els nens comenten que estan passats de moda' (2); 'El tema de publicitat' (1); 'Imatges de la publicitat' (1); 'La publicitat, unitats 7 i 8' (1). 5

-Activitats: 'De vegades, algunes activitats, per les característiques del grup, es podien fer difícils d'entendre. Però, en general, està adequat a l'edat i a diversos nivells. Ha faltat temps per a fer un treball més a fons amb la publicitat i la imatge de l'home i la dona i les diferències entre sexes (1); diari de dietètica (alimentació i nutrició)' (3); 'El principi de la primera unitat, quant plantetja possibles problemes i possibles solucions' (1); 'Es compleix el tema d'organitzar la dieta d'una setmana tenint en compte l'estructura de la fitxa de les racions i les seves equivalències' (1); 'La qüestionari del tema 1, massa llarga i difícil de contar' (1). 5

-Extensió: 'Massa extens. A vegades el temps plantejat a una activitat no s'ajusta al temps real que entren els alumnes (2); 'No és per culpa del programa, però a vegades a tutoria tenim altres temes a comentar (avaluacions o d'altres) i passen unes quantes sessions entre un tema i un altre i perden una mica el fil, cal recapitular' (2); 'Quantitat de temes' (1). 5

-Tema adolescència: 'Canvis de l'adolescència (massa infantil)' (1); 'Parlar sobre els canvis físics de l'adolescència' (1); 'Molts adolescents ja han fet el canvi, penso que hauria de parlar-se'n en cursos anteriors' (1); 'Potser en aquestes edats hi ha moltes diferències entre uns i altres i per tant alguns alumnes poden trobar-se que encara no estan passant per algunes de les etapes i això crea neguits' (1). 4

-Metodologia: 'La manera d'elaborar la dieta' (1); 'Els debats són bastant inviablès en alguns grups classe' (1); 'Tener que hacerlo a lo largo de dos meses, sería más eficaz hacerlo en una sola jornada' (1).

-Tema alimentació: 'L'apartat d'alimentació és massa teòric i es fa feixuc' (3).

-Desfasat: 'Crec que anem per darrera dels alumnes. Aquests programes estan desfasats, els adolescents evolucionen i els programes no prou' (1); 'UNITATS: 7 i 8' (1); 'Influència de la publicitat' (1). 3

-Temes molt treballats: 'Temes molt treballats a ells s'els fa pesat es treballen força en molts àmbits' (1).

-Alumnat: 'Dificultat per motivar als alumnes' (2); 'Una miqueta poc engrescador per l'alumnat' (1). 3

-Manca de temps: 'Encara que no sigui culpa del programa, la falta de temps per treballar els continguts (per altres aspectes que cal anar comentant en les tutories)' (1); 'Ens falta temps per desenvolupar-ho amb més profunditat' (1).

-Desfasat: 'Manca innovació(1); 'Desfasat' (1).

Altres comentaris:

-Altres propostes: 'La projecció de la pel·lícula ha estat un valor afegit al programa que considerem profitós (4); 'No cal que sigui un material editat expressament. Una tria del que hi ha penjat a la red i de qüestionaris en red. Poder intercanviar experiències entre els professionals de la docència i els mateix alumnes. Qui ha contestat el qüestionari no és la Cristina. Soc un profe de les 4 tutories que tenim al institut (4); 'Enguany hem sol·licitat personal extern per a desenvolupar alguns temes. Creiem que ha estat molt positiu perquè el missatge arriba amb més intensitat si el transmet algú aliè al seu entorn quotidià (3); 'La influència de la publicitat i la imatge va quedar complementada per les xerrades 'M'ha agrada tal com soc' que l'institut va subcontractar i va ser una bona cloenda al programa' (1). 12

-Audiovisual: 'El material es podria acompanyar de material audiovisual' (3); 'Aniria bé un audiovisual sobre la publicitat (1); 'Faltaria més material audiovisual' (1); 'Potser aniria molt bé un suport audiovisual per fer més atractiu el programa' (1). 6

-Bona acollida: 'De tots els programes de l'ESO (1r,2n, 3r i 4t) que he aplicat és el que té més bona acollida. El seguirem fent (1); 'És un bon programa. El continuarem aplicant' (1); 'Espero que se pueda repetir el año que viene' (1); 'Ho tornarem a aplicar el curs vinent' (1). 4

-Altres comentaris: 'Segons la formació del professorat que imparteix el curs faltaria informació, formació al professorat sobre la piràmide dels aliments(proteïnes, glúcids..)' (2); 'Penso que és molt important de fer aquest tipus d'activitats i programes als alumnes' (1); 'S'hurien de revisar tots els programes que oferi i valorar l'edat envers els objectius del programa. Molts d'ells (els he treballat tots de 1r a 4T) no estan d'acord amb la realitat social de la majoria d'alumnes' (1).

4

-Tema nutrició: 'La part de nutrició hauria de ser més completa' (1); 'Les unitats 5 i 6 són importants perquè es pot treballar la problemàtica de l'anorèxia i bulímia' (1). 2

-Alumnat: 'Ha estat molt satisfactori pels alumnes' (1); 'L'interès dels alumnes va ser baix perquè en general, són una classe amb un baix nivell de motivació per a tots els temes en general' (1). 2

-Treball més extens: 'A més de les hores estrictament del programa, s'ha fet el visionat de dos films recomanats a la formació: "Little Miss Sunshine" i "Quiero ser como Beckham". Per aquest motiu, surten més dies que els indicats a cada unitat' (1); 'Els continguts d'aquest programa són molt interessants, però penso que caldria poder transmetre'ls a 6è o a 5è de Primària, ja que és en aquesta edat quan molts adolescents fan el canvi. Adicionalment al que s'ha exposat en aquí, ha vingut una persona de l'Associació Contra l'Anorèxia i la Bulímia a fer un taller sobre anorèxia i bulímia' (1). 2

-Materials: 'Al meu institut ja fa temps que valorem que els objectius del programa són molt interessants, però el contingut de les carpetes no ens serveix a nosaltres, és d'un nivell massa elevat. De fet no les necessitem, si ens estavem aquests diners (públics) que costen les carpetes potser farem un bé a les arques de la Generalitat, que falta li fa' (1).

-Imatge corporal: 'Cal incidir més en les qüestions de la pròpia imatge' (1).

-Multiculturalitat a l'aula: 'Hauria de ser encara més amè i visual . A tutoria els alumnes ja no volen fer classe- classe. els alumnes nous(de Pakistan) no ho entenen, massa difícil per a ells i potser tenen altres paràmetres' (1).

-Activitats: 'M'agradaria que hi hagués més situacions quotidianes pràctiques per als adolescents' (1).

Comentaris sessions:

- Sessió 1: 'Ho treballarem el curs passat' (1); 'Es va fer a l'hora de tutoria' (7).

- Sessió 2: 'Es fa el visionat de "La rebelión de las hormigas' (1); 'Ho treballarem el curs passat (1); 'Es va fer a l'hora de tutoria' (7).

- Sessió 3: 'Ho treballarem el curs passat' (4); 'Es va fer a l'hora de tutoria' (7); 'Sobra temps' (1).

- Sessió 4: 'Ho entenen força malament els alumnes' (1); 'Ho treballarem el curs passat' (4); 'Es va fer a l'hora de tutoria' (7).

- Sessió 5: 'Fem una valoració dels casos anònimament com si fossim dietetistes que donem consell' (1); 'Ho treballem des de naturals' (3); 'Sessió a càrrec de les infermeres del districte' (1); 'Sobra temps...No saben quina mesura és correcta' (1).

- Sessió 6: 'Es van estendre en les valoracions de grup (1); hem treballat una pel·lícula de fil conductor "super size' (2); 'Se hizo en horas de ciencias naturales' (3).

- Sessió 7: 'Ens ha mancat temps' (2); 'Se hizo en horas de lengua castellana' (1).

- Sessió 8: 'Creem a més a més el nostre propi anunci incorporant elements '(1); 'Ens ha mancat temps' (2); 'Se hizo en horas de lengua castellana' (1).

Annex Programa 'SOBRE CANYES I PETES'

Per què no ha fet la formació?

- Altres: 'Aquest curs no ha estat possible fer la formació. La farem el proper curs' (1); 'Imprevist d'última hora' (1); 'Sembla que no era imprescindible' (1); 'No he tingut la oportunitat'(1); 'No s'ha pogut assistir a les reunions' (1); No ens van avisar (3).
- Va anar altre company: 'Hi va anar un altre company' (3); 'M'han assessorat les meves companyes' (1).
- Problema horari: 'Incompatibilitat horària' (1); Problemes de disponibilitat de personal al centre en les hores de la sessió programades (1); No podia per temes d'horari (1).
- Ja ha aplicat el programa: 'Coneixements previs' (1); 'Ja fa anys que s'aplica al centre i desde coordinació s'informa als tutors' (1).
- Manca de temps: 'Manca de temps' (1).

Per que no tornaria a aplicar el programa?

- Problemes amb les activitats, continguts o metodologia: 'Activitats massa repetitives i poc útils' (1); 'Casos pràctics allunyats de la realitat' (1); 'Hi ha una desproporció entre els continguts i la metodologia pensada per aplicar-los' (3).
- No adequat per l'alumnat: 'Considero que és poc adient pels alumnes d'aquesta edat. Potser per alumnes una mica més grans' (1); 'Perquè està desfasat. Els alumnes ja han experiementat amb les drogues' (1);La temàtica no els va interessar. A dia d'avui i per sort està molt allunada de la seva vida (1).
- Massa temps: 'Ocupa molt de temps de Tutoria' (1).

Per que no has pogut treballat tot el que estava planificat?

- Extensió o manca de temps: 'És molt extens' (1); 'Falta de temps' (15); 'Manca de temps per altres coses a fer a tutoria i sinó s'allargava molt en el temps' (1); 'La majoria d'activitats sí, però algunes no per manca de temps' (1); 'Compartir els continguts amb la informació de tutoria no sempre ha estat fàcil' (1); 'Programa molt llarg' (4); 'N'hi ha massa coses a fer '(1); 'No disposava de tantes sessions' (1); 'Per falta de temps les sessions s'han allargat més del que teníem previst' (5); 'A tutoria sempre surten imprevistos' (1).
- Alumnat: 'Grup inmigrant. Baixa comprensió' (4).
- Fan altre programa: 'A 3r d'ESO es fa el JASP' (1).

Allò que més ha agradat:

-Aspectes preventius: 'Aclarir als alumnes molts conceptes equivocats en relació al consum i abús de substàncies. Poder prevenir conductes adictives que socialment semblen ""acceptades' (3); 'Com està plantejat, que és molt informatiu i fa recaure la decisió sobre la responsabilitat de l'alumne' (1); 'Es destrueixen moltes ""llegendes Urbanes"" sobre la ""bondat"" d'algunes substàncies. Dóna informació molt útil sobre el consum d'alcohol els riscos associats' (1); 'És el temari adient per aquesta edat' (6); 'Hi ha suficient informació' (1); 'La explicació clara dels tipus de drogues' (4); 'La finalitat i objectius del programa' (3); 'La informació detallada i concreta sobre els diferents continguts i conceptes treballats' (3); 'La informació extraordinària per tal de poder fer l'activitat' (1); 'La informació i els dilemes o casos pràctics' (1); 'La informació que es dóna als alumnes i el capítol 5' (1); 'La proximitat amb que es tracten aquests temes' (2); 'Les conseqüències biològiques de cada droga' (1).

-Activitats: 'Activitats que fomenten la participació, el diàleg i el debat' (4); 'El material i les seves possibilitats' (1); 'Interactivitat, jocs, debat' (1); 'Els jocs de rol' (3); 'La resolució de dilemes. Es van posar dins del paper i van argumentar' (1); 'La unitat 4 perquè són situacions on els alumnes s'han d'implicar' (1); 'Les activitats del roleplay' (1); 'Les escenificacions de les conductes de risc' (1); 'Les situacions plantejades són molt realistes i adequades a la seva edat. Es senten molt identificats' (4); 'Les situacions plantejades són molt realistes i adients per la seva edat' (1); 'Les unitats 1, 4 i 5' (3); 'Resolució de dilemes' (4).

-Material: 'El material i les activitats són molt clares i entenedores de manera que els alumnes treballen molt de manera autònoma?' (4); 'Els materials per l'alumne' (1); 'Els materials són molt adequats i el dossier per a l'alumne' (1); 'El llibret per a les famílies' (1); 'La guia del professor' (3); 'La qualitat pedagògica del materials, en especial l'enfoc orientador' (1); 'Material per a joves, presentat per joves. Ells es poden veure reflectits en els nois i noies que apareixen' (1); 'El material que han rebut alumnes i professors' (1).

-Part informatitzada i suport audiovisual: 'Connexió a la web, i el suport audiovisual' (1); 'Els audiovisuals eren força atractius per a l'alumnat i mostraven situacions ben reals' (1); 'Els DVDs i els comentaris posteriors' (2); 'Els vídeos molt adequats' (1); 'Els vídeos' (3); 'La part audiovisual' (3); 'Tota la part audiovisual' (1).

-Tot: 'El conjunt' (2); 'En general és un programa molt dinàmic, molt proper als alumnes, que tracta temes que els afecten i amb molt material de suport' (1); 'Especialment res' (1).

-Altres: 'El fet de poder parlar globalment d'una sèrie de temes molt entrelaçats' (1); 'La planificació' (1); 'Molt positiu l'assessorament previ al curs' (1).

-Aspectes de l'alumnat: 'La reacció, participació i vivències de l'alumnat' (3).

-Metodologia: 'Han pogut treballar en grup, i això sempre és positiu' (1).

Allò que menys ha agradat:

-Material: 'Algun material (vídeos) es veu un xic antic' (1); 'Algunes parts del dossier eren complexes de realitzar pels alumnes i van requerir explicacions addicionals' (1); 'Algunes sessions són repetitives' (3); 'La excessiva repetició de la mateixa dinàmica per treballar els diferents continguts amb preguntes que els nois i noies veien massa repetitives i de resposta ""políticament correcta"" massa evident. Crec que seria més interessant plantejar situacions de dilemes morals en els quals es poden trobar' (3); 'La guia del professor, crec que no està gaire planificada de forma entenedora' (1); 'La part teòrica de la primera part pot ser es fa una mica feixuga, crec que les definicions es podrien anar alternant amb els altres continguts' (1); 'Les sessions introductòries, va costar egegar tot i que després es van animar i va acabar molt bé' (1); 'Manera de redacció, massa rebuscada' (1); 'Massa descriptiu i teòric, i les activitats que fomenten la participació no acaben d'estar ben plantejades per engrescar l'alumnat' (3); 'Molta informació teòrica al principi' (1).

- Problemes de temps: 'Manca de temps per treballar i fer un seguiment del programa en cursos posteriors quan molts nois reben més impacte social' (3); 'El repartiment del temps' (1); 'És un programa llarg, i en barris com aquest és impossible fer tot el programa, perquè a les tutories s'han de parlar dels problemes que han hagut durant tota la setmana' (1); 'Falta temps per poder treballar més a fons aquest programa i alhora fer tot el que cal a tutoria' (1); 'La planificació de tot el programa. Tot i que és cert que el material és molt bo, també és molt llarg i com que nosaltres ho fem a l'hora de tutoria el tema s'allarga massa i al final ells se n'acaben cansant' (4); 'La temporització es impossible amb grups com els que tenim' (4); 'Manca de temps per realitzar-lo' (1); 'Massa llarg' (4); 'Problemes de temporització' (5).

-No adequat per l'alumnat: 'Alguns punts són massa infantils per aquesta edat i ja ho coneixen' (2); 'Costa que els alumnes es prenguin seriosament les informacions del temari' (1); 'L'alumnat no s'ha sentit identificat amb les situacions dels vídeos que serien més propers a alumnat de 6é o 1r d'ESO' (1); 'La majoria d'alumnes desconeixien molts dels temes tractats. He de dir que és un grup una mica infantil, i no entenien moltes situacions. Hauria estat més adient tractar aquests temes una mica més endavant' (1); 'M'ha costat molt fer que treballin seriosament els materials. Suposo que pel tipus d'alumnat, alguns creien que era un tema molt llunyà a ells i altres ""ja ho tenien superat"" (1); 'Motivació dels alumnes' (2).

-Suport audiovisual: 'Algunes situacions que es plantegen als audiovisuals resultaven poc creïbles a l'alumnat' (1); 'El material audiovisual caldria actualitzar-lo, es nota que han passat uns anys des de la seva realització i això dificulta la identificació per part dels joves' (1); 'Vaig voler entrar a la web que indica la pàgina 42 de la guia, però no hi vaig poder' (2); 'El vídeos' (1); 'L'alumnat no s'ha sentit identificat amb les situacions dels vídeos que serien més propers a alumnat de 6é o 1r d'ESO' (1); 'So gravació vídeos defectuosos' (1).

-Res: 'Gens' (3); 'Tot ho he trobat força encertat' (1); 'Res' (2).

-Activitats: 'El Role-playing. Costa que es posin en el lloc' (2); 'Les activitats' (1); 'Els alumnes opinaven que els exemples presentats no eren gaire realistes' (1).

-Altres: 'La implicació de les famílies ha estat molt difícil' (1); 'Saber triar: masa moralitzador' (1).

Altres comentaris:

-Programa en general: 'El programa el trobo genial, la llàstima és que a la tutoria es tracten tants temes que costa trobar el moment i aprofundir-hi ' (1); 'És un programa que apliquem amb una matèria optativa a 3r d'ESO sobre prevenció de les drogodependències' (1); 'Estaria bé que se'ns donés informació de material o enllaços per ampliar la informació i seguir treballant amb el tema (per exemple, títols de pel·lícules o documentals que poguessin funcionar com a materials complementaris, còmics o textos, pàgines web...) '(1); 'Programa molt ben actualitzat' (4); 'Programa molt ben actualitzat, amb moltes activitats noves. Interessant '(1); 'Valorar molt positivament tot els programes de prevenció que ens ajuden en la pràctica quotidiana amb l'alumnat' (1). 8

-Altres: 'Costava una mica fer la teoria perquè teniem tutoria divendres de 13:15 a 14:15h i això afectava en la concentració i interès de l'alumnat '(1); 'El curs vinent tenim pensat continuar amb aquelles dues unitats que no hem acabat del programa' (4). 5

-Activitats: 'Faria més activitats de debat '(1); 'M'hagués agradat una xerrada per part d'una persona que ens expliqués de primera ma la seva experiència amb l'alcohol o les drogues' (1); 'Nosaltres enguany hem introduït el tema a partir del visionat de la pel·lícula ""Diario de un rebelde"" protagonitzada per Leonardo DiCaprio. I després fent un debat a classe. Va ser força profitós per provocar l'interès dels alumnes per parlar del consum de drogues '(3). 5

-Tipus d'alumnat: 'El problema partia del tipus d'alumnes que tinc a la meua tutoria. Tot i que són de 3r d'ESO són molt infantils encara. La majoria de drogues no les coneixien i quan portàvem dos dies treballant el programa ja estaven avorrits perquè deien que ells ni fumen ni beuen. Tot i així, el vam continuar com a formació futura' (1); 'Els alumnes manifesten que aquests programes estan allunyats dels seus interessos reals pel que fa a les drogues i l'alcohol' (3). 4

-Material: 'Crec que caldria algú que els fes una introducció teòrica per poder aclarir bé els conceptes que es treballaran' (1); 'Potser pel proper curs accelerar l'entrega de materials si és possible' (1). 2

-Suport audiovisual: 'Cal renovar el material audiovisual' (1).

Comentaris de les sessions

-Sessió 1: 'Aportació de continguts per part dels alumnes' (1); 'El temps programat és escàs per tot el contingut ' (3); 'Hem treballat les fitxes 1,2,3,4' (1); 'Ho va fer la meua substituta' (1); 'Temps superior per atendre a la diversitat' (3); 'Va ser una activitat complicada per ells' (1).

-Sessió 2: 'El dvd no estava disponible' (1); 'Va anar molt bé, sobretot pels vídeos' (1).

-Sessió 3: 'Baix interès per part dels alumnes. Perquè els semblava que no anava amb ells'(1).

-Sessió 4: 'Només em vam poder escenificar una' (1); 'Temps' (1).

-Sessió 5: 'Temps' (1).

-Conexió: 'A casa seva de manera lliure' (1); 'Hem passat la informació als alumnes' (1); 'No hem connectat i hem derivat aquesta feina a casa' (3); 'Només ho han fet a classe' (1); 'Per continuar a casa' (1); 'Temps' (1).

-Activitat família: 'Altres cursos a la presentació sí'(1); 'En molts casos no crec que hagi arribat a casa' (1); 'Entregat a les famílies' (3); 'Hem donat els quaderns als alumnes per lliurar-los a casa' (1); 'Lliurada als alumnes' (1); 'No ens ha arribat la guia' (1); 'Només he fet arribar el material destinat a les famílies' (1); 'Temps' (1).

Annex Programa 'Parlem-ne, no et tallis!' (itinerari 1)

Per què no ha fet la formació?

-Horari: 'incompatibilitat horària' (1); 'Per incompatibilitat horària amb el centre' (2).
-Altres: 'Impossibilitat d'assistència' (1); 'Problemes organitzatius de centre' (1); 'Altres' (1); 'Desconeixement d'aquesta sessió' (1).
-Han anat altres companys: 'Assessorament companys' (1); 'Ha anat la meva companya de tutoria' (1).

Per que no tornaria a aplicar el programa?

'Perquè no podem influir en la seva vida particular' (4)
'Pot ser si, amb un grup d'alumnes més receptius i participatius, que no ha estat el cas en aquest curs' (1)

Per que no has pogut treballar tot el que estava planificat?

'Manca de temps' (2)

Allò que més ha agradat:

-Continguts: 'El fet que s'acompanya a l'educació sexual l'educació afectiva i es tracten aspectes fonamentals en tots els àmbits com la comunicació' (1); 'Inclou molta informació' (1); 'L'informació donada als alumnes' (1); 'La informació proporcionada' (1).
-Aspectes de l'alumnat: 'El grau de participació dels alumnes' (1); 'El tema interessa als alumnes' (1); 'La participació dels alumnes' (1); 'Veure que els nois s'adonen que no ho saben tot, que descobreixen coses que els són necessàries de saber' (2).
-Material: 'Els materials, están molt ben elaborats' (1); 'Els materials, l'organització dels temes i els enllaços per poder ampliar a internet.' (3); 'Els textos dels que es partia per treballar les situacions' (1); 'Les situacions per a treballar amb els alumnes, que es poden adequar al nivell i la realitat de la classe' (1); 'Les unitats treballades han agradat' (1).
-Metodologia: 'És molt entenedor pels joves, i està enfocat d'una manera molt participativa. Els agrada' (4);
-Activitats: 'La posada en escena dels casos hipotètics' (1); 'La primera activitat' (1); 'La visita a CJAS' (1); 'La visita al centre de Salut Sexual i Reproductiva' (8); 'es activitats programades' (1); 'Les activitats que han realitzat els alumnes fora del centre' (1); 'Role-playings Obra teatral 'Que sí, vida!'' (3)
-Altres: 'La sortida a L'Agència Catalana de la Joventud, aprofitant el dia mundial de la SIDA' (1).
-Programa en general: 'Programa molt adient d'acord amb la seva edat ' (6); 'Programa molt actualitzat' (6)

Allò que menys ha agradat:

- Res: 'En general m'ha semblat tot prou bé' (3); 'És molt entenedor pels joves, i està enfocat d'una manera molt participativa. Els agrada' (4); 'Programa molt adient per la seva edat i molt actualitzat' (5); 'Res' (1).

-Aspectes de l'alumnat: 'Algunes actituds dels nois i/o les noies' (5); 'El perfil de l'alumnat, aquest curs no s'ha implicat molt' (1); 'Falta de participació dels alumnes' (1); 'L'actitud passiva dels alumnes' (4).

-Manca de temps: 'Com sempre: no hi ha prou hores per fer tot allò que voldríem fer, per interessant que ens sembli' (1); 'La manca de temps per fer-lo sencer' (1); 'No és del programa en sí, però per qüestions d'organització i horari, a la tutoria de 4t d'ESO s'han de tractar molts temes i no podem dedicar-hi totes les hores que es requereixen' (1); 'No tenir temps per fer-lo' (1); 'Potser l'extensió, no hem tingut temps d'aplicar-ho tot' (1); 'Problema de temporització' (1).

Material: 'De vegades t'havies de llegir varies vegades la guia per entendre com s'havia de dur a terme una activitat' (1); 'Els textos dels que es partia per treballar les situacions' (1); 'Mancança de recursos TIC per motivar els alumnes i complementar els recursos ja disponibles' (1); 'Necessitem materials informàtics' (1); 'Que no hi hagués un apartat o un altre quadernet amb la teoria de l'anatomia, metodes anticonceptius, videos relacionats, enfermetats... amb materials atractius i didàctics' (1).

-Continguts: 'Inclou molta informació' (1); 'Més informació suplementaria per al professorat' (1); 'Potser dedica molt a les malalties de transmissió sexual. Trobo a faltar qüestions com ara l'afectivitat, l'homosexualitat, les primeres relacions, els perills del sexe... i altres aspectes molt lligats a la sexualitat.' (3).

-Llargaria: 'Algunes sessions eren excessivament llargues' (1); 'És molt llarg, i sempre s'ha de triar. És impossible fer-ho tot' (3).

-Altres: 'La participació dels alumnes i la sortida a L'Agència Catalana de la Joventud, aprofitant el dia mundial de la SIDA' (1); 'La temporització' (1); 'La visita a CJAS' (1); 'No em sento a gust a parlar de molts d'aquests temes (sobretot per falta d'experiència laboral) no sent una professional' (1).

-Activitats: 'Alguna activitat no era adient per l'edat dels alumnes' (1);

'Un grup d'amics' (1). -Metodologia: 'Alguna dinàmica pot millorar-se' (1).

Altres comentaris:

- Valoració positiva: 'És el primer any i la valoració és bona' (1); 'És molt entenedor pels joves, i està enfocat d'una manera molt participativa. Els agrada' (4); 'Programa molt adient d'acord amb la seva edat Programa molt actualitzat' (5).

-Agraïments: 'És bo que hi hagi comunicació entre diversos àmbits, entre ambients i persones diferents. Gràcies per donar-nos-en l'oportunitat' (1); 'Moltes gràcies' (4).

-Material: 'El material que feia servir l'alumne no cal que estigui impresa en color. Es pot estalviar fent material on line, ja que moltes activitats són de comentari en grup' (1); 'El dossier suposa un malbaratament de material (paper i tinta) a més de donar els dos itineraris quan els alumnes només en fan un' (1); 'La impressió en color dels dossiers i l'extensió de les activitats és un malbaratament de tinta i paper' (1); 'No cal utilitzar paper i tinta de tan bona qualitat. El material on line ja va bé' (1).

-Alumnat: 'Els alumnes han après molt' (1); 'Moltes de les coses que entren al programa s'han de tractar abans' (1); 'Veure que els nois s'adonen que no ho saben tot, que descobreixen coses que els són necessàries de saber' (2).

Altres comentaris (continuació):

-Manca de temps: 'A les tutories de 4t s'han de fer moltes activitats dedicades a l'orientació professional, per tant queda poc temps per fer altres activitats. També els alumnes opinaven que aquesta informació ja la tenen i s'havia de fer abans' (1); 'Amb sembla un programa molt adient per a 4t d'ESO, però és difícil d'aplicar-lo amb només 1 hora de tutoria setmanal. Ha de conuiu necessàriament amb les sessions d'orientació acadèmica i amb la marxa natural curs' (1); 'Ens hagués agradat realitzar més iniciatives vinculades a aquest programa però, per falta de temps en l'espai de tutoria, ha estat impossible' (1).
-Cap comentari: 'Cap comentari' (3).
-Continguts: 'Inclou molta informació' (1).
-Altres: 'Crec que aquests programes tindrien més acceptació i més interès per part dels alumnes si els fan especialistes i no els tutors' (1).

Comentaris de les sessions:

-Sessió 1: 'Adaptada' (1).
-Sessió 2: 'Adaptada' (1).
-Sessió 3: 'Adaptada' (1); 'Manca de temps' (1).
-Sessió 4: 'Adaptada' (1); 'Manca de temps' (1).
-Sessió 5: 'Adaptada' (1); 'Manca de temps' (1).
-Sessió 6: 'Manca de temps' (1).

Comentaris de les activitats d'entorn:

-Consulta Oberta: 'Una hora a la setmana' (1); 'Alguns alumnes' (1).

Annex Programa 'Parlem-ne, no et tallis!' (itinerari 2)

Per què no ha fet la formació?

'Problemes organitzatius del centre' (1)

Allò que més ha agradat:

- Alumnat: 'Conscienciar als nois i noies de la importància del sexe segur. Es pensen que ho saben tot!' (3), 'Paricipació dels joves com a formadors' (2).

- Visita al Centre e Salut Sexual: 'Tot el que té relació amb l'assistència reproductiva' (1); Als meus alumnes van sortir molt contents de la visita al cap. La persona responsable va respondre a tots els dubtes de forma molt entenedora per ells. (1).

- Activitat: ' Tractar un cas hipotètic que s'acosti a la realitat quotidiana dels alumnes' (2).

Allò que menys ha agradat:

- Alumnat: Res, però ells comenten que és massa infantil.(3)

- Continguts: Penso que molts dels continguts, en aquesta edat, ja se saben. (2)

- Activitat: Escenificació (potser per l'edat) (1)

Altres comentaris:

- Res: 'Cap ' (1)

- Valoració positiva: 'Penso que és un programa interessant globalment'(1)

- Altres: 'Realment, enlloc d'aplicar l'itinerari 2, hem fet quelcom més semblant a l'itinerari 1. Hem tractat més qüestions sobre l'assertivitat, l'autoestima, etc...' (2).